

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАЎ БЕЛАРУСІ І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАЎ БССР

№ 47 (906)

Субота, 22 лістапада 1952 года

Цана 50 кап.

Маладыя літаратары

Што дзень далей, то ўсё больш прыгажэ, становіцца ўсё больш магутнай наша Радзіма, растуць культурна-сацыяльныя перадавы ў сьвеце нашых савецкіх людзей. З небывалым поспехам развіваецца народная гаспадарка нашай сацыялістычнай дзяржавы, яе культура, літаратура і мастацтва.

Валікі дасягненні, у чым-бы яны ні праяўляліся, заўсёды радуць нас, аднак жа не заспакояваюць. Гэта — каштоўная асаблівасць нашага часу. Колькі-б ні зрабіў савецкі чалавек, якіх-бы поспехаў ні дасягнуў, заўсёды ён скажа, што зроблена яшчэ мала, што трэба бесперапынна ісьці і ісьці наперад. Гэтую вучаць нас камуністычная партыя і таварыш Сталін.

У развіцці савецкай мастацкай літаратуры сапраўды ёсць немалыя поспехі. Гэта жонка яскрава праймае ў нашым жыцці і на працягу нашай беларускай савецкай літаратуры.

Намала зроблена, але трэба зрабіць значна больш. Такія задачы пастаўлена партыяй. Неабходна штодзённа клапаціцца аб далейшым развіцці нашай мастацкай літаратуры. Вядома, што развіццё літаратуры немагчыма без выхавання маладых таленавітых кадраў літаратараў, таму штодзённа клопаты павінны быць і аб гэтым.

Між тым, тут у нас вельмі многа недахопаў. Аб іх гаварыліся і на нарадзе кіраўнікоў абласных літаб'яднанняў, якая надала ў адбыццях у Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР. За апошні год у нас не з'явілася п'яцідзесяці больш-менш значнага літаратурнага імя. Гэта вельмі трывожны факт. Хіба няма ў нашым народзе таленавітых людзей, якія душой і сэрцам любяць літаратуру. Такіх людзей у нас многа. Трэба толькі сапраўды заўважыць іх, заахвоціць да літаратурнай работы, падтрымаць і настойліва выхоўваць.

Валікую ролю адыграў у гэтых адносінах літаратурны аб'яднанні пры абласных газетах. Праз гэтыя аб'яднанні прыйшло ў літаратуру многа здольных прэзвіраў і паэтаў. Але літаб'яднанні маглі-б зрабіць значна больш, калі-б іх работа была заўсёды актыўнай, калі-б усе яны былі на ўзроўні гэтых задач, якія пастаўлены перад імі. Наша рэчаіснасць надзвычай багатая жыццёвымі з'явамі, цікавымі характарамі людзей. Багата яна ўсюды: і ў цэнтры рэспублікі, і ў абласнях, і ў раёнах. Знікла цалкам перыферыянасць, якое яшчэ не так даўно дзе-ні-дзе бытавала. І ў вобласці і ў раёне пісьменнік мае магчымасць развіваць свае літаратурныя здольнасці. Аб гэтым сведчаць многія творы, напісаныя літаратарамі, якія жывуць у далёкіх ад цэнтраў раёнах.

Калі, напрыклад, у Магілёўскім літаб'яднанні работа з года ў год не спадае да зацікаўлення, дык ад вынікаў да вынікаў, аласоблена ад нарэшніх інтарэсаў абласной газеты. Тое-ж самае назіраецца ў Полацкім і Маладзечанскім літаб'яднаннях.

Наогул, асаблівасць ад партыйных і комсамоўскіх арганізацый, ад абласных газет, імкненне замякнуць у свае вузкія літаратурныя рамы — характарыстычна для многіх літаб'яднанняў. Існуе памылковая думка, што літаб'яднанне пры абласной газеце можа працаваць без газеты; рэдакцыя будзе працаваць сама па сабе, а бюро літаб'яднання — само па сабе. Плян літаб'яднанняў далёкі ад планаў газеты. Нельга, вядома, не прызнаць за літаб'яднаннем пэўных правоў на самастойнасць. Гэта не аддзел газеты. Аднак няправільна будзе не ўлічваць, што інтарэсамі газеты, безумоўна, зліваюцца з інтарэсамі літаб'яднання, бо гэта — інтарэсы народа. А інтарэсы народа патрабуюць, каб у абласной газеце была добрая літаратурная старонка, добры верш, апавяданне, нарыс, фельетон, добры публіцыстычны артыкул. І трэба, каб літаратурная старонка не пагадвала нейкі альманах у мініяцюры, а каб яна была актуальнай, сапраўды надзейнай, каб там не друкаваліся горшыя творы розных прэзвіраў аўтараў, а былі творы здольных мастакоў літаратуры, напісаныя аб лепшых людзях, аб выдатных жыццёвых з'явах як усёй краіны, так і сваёй вобласці.

Трэба рашуча змагацца супраць жанравай аднастайнасці ў творах маладых аўтараў. Чамусьці лічыцца правільным, што маладыя пісьменнікі павінны пісаць толькі вершы, апавяданні, наэмы, аповесці, раманы. А, скажам, нарыс, фельетон, кароткі драматычны твор — гэта ўжо нібы ніжэйшы жанры, яны не заслугоўваюць таго, каб імі займацца. А між тым, гэта вельмі важныя, баявыя, любімыя народам жанры, без іх не можа абыйсціся наш дзень, у тым ліку і абласная газета.

Вельмі важна, каб у літаратурных аб'яднаннях заўсёды бурліла творчая ініцыятыва, каб у іх было многа добрых твораў, каб там штодзённа вялася работа па вывучэнню ўсё новых і новых літаратурных кадраў. Яна, што для гэтага неабходна сістэматычная, дэлавава, канкрэтная дапамога літаб'яднанням з боку праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР.

Ці заўсёды аказвалася такая дапамога? Вядома, не. Значна віна праўлення Саюза ў тым, што многія літаб'яднанні да гэтага часу не маюць адпаведных кіраўнікоў, што няма сталай сувязі літаб'яднанняў з Саюзам. Праўленне Саюза неадаравова прымае добрыя рашэнні адносна дапамогі абласным літаб'яднанням, аднак, прыняўшы, неўзабаве забывалася пра іх. Так, больш года таму назад было прынята рашэнне прымацаваць да літаб'яднанняў вядучых беларускіх пісьменнікаў, каб яны сістэматычна наведвалі літаб'яднанні, трымаў і імі сувязь, давалі кваліфікаваную кансультацыю, адным словам, — дапамагалі літаб'яднанням. Так, да Полацкай вобласці быў прымацаваны Шпён Панчанка, да Маладзечанскай — Аркадзь Куляшоў і Максім Танк. Былі вызначаны пісьменнікі для дапамогі і іншым літаб'яднанням. Сёньня, праз год ці шляхам сумяшчэння з іншымі справамі, пабыўаў адзін-два разы ў прызначанай яму вобласці, а пісьменнікі Панчанка, Куляшоў, Танк на працягу года ні разу не былі ў літаб'яднаннях і не аказалі ім ніякай дапамогі.

Нямала было гаворкі ў праўленні Саюза пісьменнікаў і аб дзейнасці камісіі па рабоце з маладымі аўтарамі. Аднак камісія гэтая працуе далёка не ў поўную меру сваіх магчымасцей. Калі раней сістэматычна выкалікалі ў Саюз члены абласных літаб'яднанняў і тут разглядаліся, абмяркоўваліся іх творы, даваліся пэўныя парады ў далейшай дзейнасці, то цяпер такія абмеркаванні бываюць вельмі рэдка. Камісія адрывалася ад маладых аўтараў і па сутнасці не выконвае сваіх абавязкаў.

Валікае значэнне мае кансультацыя пачынаючых пісьменнікаў. Тут у нас вельмі многа недахопаў. У кабінете маладога аўтара пры Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР валікія «залатыя» творы маладых літаратараў. Тут назіраецца неадаравова зменнасць кадраў: што ні месяц, то новы кансультаваны. Есць прыклады малакваліфікаванай кансультацыі з боку супрацоўнікаў часопісаў «Полымя», «Беларусь», газеты «Літаратура і мастацтва».

Выхаванне маладога таленавітага папулярызацыю рэвалюцыйна-пісьменніцкай-валіка і пачэснага спрага. Яго трэба займацца сістэматычна і настойліва. Толькі так мы зможам з поспехам выхаваньне тых высокародных талентаў, якія паставіла перад сабой літаратура наша камуністычная партыя.

Пленум Саюза савецкіх кампазітараў Беларусі

28 лістапада ў Мінску пачне работу пленум Саюза савецкіх кампазітараў Беларусі, прысвечаны падрыхтоўцы да дэкада Беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве.

На пленуме будуць выкаваны і абмеркаваны трэцяя сімфонія М. Аладава і яго скрыпнічная фантазія, урыўкі з оперы

Я. Цікоцкага «Дзівічына з Палесся», кантата «Беларусь» А. Багатырова.

Дзяржаўны хор выканае новыя песні беларускіх кампазітараў, а Беларускі дзяржаўны народны хор — новыя творы прафесійных і самадзейных кампазітараў.

Пленум таксама азнаёміцца з творамі для аркестра народнага інструментаў.

Святкаванне 70-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа

Народнаму паэту Беларускай ССР Якубу Коласу

Совет Міністраў Беларускай ССР, Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР і Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Беларусі вітаюць і віншуюць Вас, Канстанцін Міхайлавіч, у дзень Вашага сямідзесяцігоддзя.

Паўстагоддзя Вы ідзеце ў першых радах мастакоў слова, уносячы свой уклад у перадавую савецкую мастацкую літаратуру. Сваімі высокакачэстнамі творамі Вы апыяеце мужнасць савецкіх людзей — будаўнікоў камунізма, велічыню перамогі Камуністычнай партыі і савецкага народа ў яго барацьбе за светлую будучыню, праслаўляеце прыгажосць, сілу і магутнасць сацыялістычнай Радзімы, славіце мудрасць і геній правальра і настаўніка партыі і народа, працоўных усяго свету вялікага Сталіна.

Усё Ваша жыццё і дзейнасць пісьменніка, народнага дэпутата, вучонага, педагога ёсць прыклад самаадданнага і беззаветнага служэння савецкаму народу, сацыялістычнай Айчыне.

Урад і Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Беларусі жадаюць Вам, Канстанцін Міхайлавіч, доўгіх год жыцця, добрага здароўя і новых творчых поспехаў.

СОВЕТ МИНИСТРОВ БЕЛАРУССКОЙ ССР.

ПРЕЗИДУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА БССР.

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕТ КП БЕЛАРУСИ.

На юбілейным вечары ў тэатры оперы і балета

Працоўныя рэспублікі шырока адзначалі сямідзесяцігоддзе з дня нараджэння народнага паэта Савецкай Беларусі, аднаго з заснавальнікаў сучаснай беларускай літаратуры Якуба Коласа.

Юбілейны вечар Якуба Коласа адбыўся ў сталіцы рэспублікі — Мінску. Валікі арцэнэа Лёніна тэатр оперы і балета... У мінулую суботу тут было асабліва ўрачыста і мягаладна.

Глядзельную залу запоўнілі рабочыя і служачыя сталіцы, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый, дзеячы навукі, літаратуры і мастацтва. Яны прыйшлі ў тэатр, каб ушанаваць свайго любімага паэта ў сувязі з сямідзесяцігоддзем з дня яго нараджэння.

За сталом прэзідыума юбілейнага вечара — грамадскія дзеячы рэспублікі, прадстаўнікі савецкіх і партыйных арганізацый, пісьменнікі, госці з Масквы, прадстаўнікі пісьменніцкіх арганізацый брацкіх рэспублік.

Паяўленне ў прэзідыуме Якуба Коласа выклікала прадзівае ападызмэнты ўсёй залы. Присутныя шчыра вітаюць юбіляра, укладваючы ў свае дружныя і гарачыя воплескі валікую любоў да выдатнага пэсьвяра, які ўстаўлівае працоўны народ у сваіх высокамастакіх творах.

Юбілейны вечар адкрыла старшыня Праўлення Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, старшыня рэспубліканскай юбілейнай камісіі тав. В. І. Казлоў. Ён звяртаецца да прысутных з кароткай уступнай прамовай.

Дарагія таварышы!

Неадзінадушныя заслугі Якуба Коласа ў будаўніцтве нацыянальнай па форме, сацыялістычнай па зместу культуры беларускага народа, у развіцці ўсёй мастацкай савецкай літаратуры. Знаходзіцца многа кадраў на пасту віцэ-прэзідэнта Акадэміі навук Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, Якуб Колас аддае многа энергіі і працы паленшэнню яе дзейнасці.

Таварышы! Многа год ідзе Якуб Колас у авангардзе валікай арміі барацьбы за мір і дэмакратыю. Сваімі творамі, публіцыстычнай дзейнасцю Якуб Колас смежа і бялітасна выкрывае каварныя планы нацыяналістычнай новай вайны.

Наш народ, Савецкі Урад, Камуністычная партыя высока цэняць і глыбока паважаюць заслугі нашага народнага паэта. Аб гэтым лепш за ўсё могуць пасведчыць тры высокія ўзнагароды, якія паэт удастоены.

У дзень сямідзесяцігоддзя з дня нараджэння Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік за выдатныя заслугі ў развіцці савецкай мастацкай літаратуры народны паэт Якуб Колас ўзнагароджаны ордэнам Леніна.

Па даручэнню Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССР, Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі і Урада Беларускай ССР тав. В. І. Казлоў уручае Якубу Коласу ордэн Леніна. Присутныя ў зале прыгалымі апладысманамі сточыць вітанне народнага паэта з высокай урадавай ўзнагародай.

Затым тав. В. І. Казлоў звяртаецца да Якуба Коласа з пажаданнямі яму добрага здароўя і новых творчых поспехаў:

Дарагі Канстанцін Міхайлавіч!

У дзень Вашага слаўнага сямідзесяцігоддзя ўсё беларускі народ жадае Вам многа сілы і добрага здароўя для творчай працы на карысць нашай сацыялістычнай Радзімы, на карысць усяго прагрэсіўнага чалавечтва.

Няхай Ваша мастацкая слова і ў далейшым будзе баявой зброяй у барацьбе за перамогу праўды і міру на зямлі, за перамогу камунізма!

Ад імя Савета Міністраў БССР, Вярхоўнага Савета Беларускай ССР і ЦК КПБ прывітанне Якубу Коласу зачытае сакратар ЦК КП Беларусі тав. Ц. С. Гарбуноў.

Слова да дэкада аб жыцці і творчасці народнага паэта прадстаўляе Кандрата Крапіва. Дакладчык гаворыць аб шматграннай літаратурнай, грамадскай і навуковай дзейнасці Якуба Коласа, аб яго заслугах перад народам і Радзімай, аб яго настойнай барацьбе супраць нацыяналістычнай новай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп. Валікі жыццёвы і творчы шлях праішоў юбіляра. Яго выдатныя творы знайшлі шырокі шлях да сэрца працоўнага чалавек а яшчэ ў змрочную пару

савецкай вайны, за мір і дэмакратыю ўсім еўроп

Клапатліва выхоўваць маладых пісьменнікаў

Жыццё падказвае тэмы

Алесь БАЧЫЛА.

Куды-б вы ні паехалі — на Палессе ці на Гродзеншчыну, на Віцебшчыну ці на Полаччыну, на Гомельшчыну ці ў іншую вобласць рэспублікі, — усюды вы ўбачыце, як савецкія мірныя людзі, на тэхнічныя велічыні сталінскімі планами, узводзяць светлы будынак камунізма. Усюды вы вбачыце перадавых людзей, Героёў Соцыялістычнай Працы, у чый духоўны воблік увайшла лепшая рыса нашага сучасніка, чалавека сталінскай эпохі. Усё гэта гаворыць аб тым, што людзі ў самых аддаленых раёнах нашай краіны жывуць вялікім жыццём, што іх хваляюць вялікія пачуцці.

Наколькі-ж гэтыя пачуцці знаходзяць свай адлюстраванне ў творах паэтаў, што жывуць у абласцях? Наколькі яны пастаўляюць, выразаюць і ачуваюцца адлюстраваннем гэтых пачуццяў? Сёння асабліва ўвага працоўных нашай рэспублікі прыцягнута да выканання велічэйшай задачы, пастаўленай перад намі ў новай пачатковай, задачы асэнсавання Палескай нізіны і ператварэння яе ў край незлічонага багацця.

Шмат аляжылі казак і легенд, і песень Людзі пра балота, Пра свай Палессе, — пісаў наш незабыты Янка Купала. Ён сам склаў пудоўную песню новаму Палессе — «Над ракой Арсай». Сілай свайго таленту ён уладзіў гераічную працу камунараў па асушцы балота. Але хіба можна пераўраць памеры тых асушальных работ, якія робілі камуняры, з велічым сталінскім планам пераўтварэння Палескай нізіны? Як далёка наперад шагнула за апошнія гады наша краіна. Якой пудоўнай тэхнічай уаброй аяна тых, хто будзе асушаць міліёны гектараў балотыстых зямель. Хіба міма гэтых падзей можа прайсці паэт? Не. Гэтая велічэйшая падзея павінна быць адлюстравана ў яго шчырных творах. Мне здаецца, што «Палеская праўда» не можа выхадзіць папер з такой літаратурнай старонкай, дзе-б не было вершаў аб справах людзей сённяшняга Палесся.

Праўда, у апошняй літаратурнай старонцы ад 28 кастрычніка газета надрукавала вершы З. Вагера «Мой край» і В. Праскурава «На Палессі», якія неспадзявана закрануць гэтую тэму. У сваім вершы З. Вагер піша:

Такога яшчэ не бывала
У нас на Палесі ніколі!
Мне гордзіць душу ўсхвалявала,
Што родам я з гэтых акаліц...
Што край мой Палескі ўвесь будзе
Заліты святлом праміжніц...
І зробіць усё гэта людзі,
Тым людзям імя — камуністы.

Пачуцці захлеплены новым Палессем выказвае і В. Праскураў. Перад яго лірычным героем вырастае такая карціна:

Галжу вокрут, — простор какой!
В лугах трава по повс,
Родное небо надо мной,
Прозрачно голубое...
Хлеба повсюду хороши —
Стоят в полях стеною.
Свернешь с дороги — в о ржи
Утонешь с головою...
— Теперь не ржавичной болот
Полесский край известен —
Великой новью он слывет,
Веселым звоном песен.

Хай не ўсё ў гэтых вершах зроблена як належыць, хай ішчэ ў іх ёсць нямада і декларатывнасці, але яны прыцягваюць увагу чытача сваім шчырым, неспадзятым пачуццём, якое вырастае з гордзіцы за савецкую Радзіму, за тое, што яна пачала ажыццяўляць пераборку нават самай прыроды ў імя шчасця чалавека. Дзея пачатку гэта бадай і не дрэнна. Але за раздзельнай тэмы павінны ісці і не авалоданы больш будыннымі сіламі і ў больш шырокім маштабе. Варта акцэнтаваць на вырашэнне гэтай тэмы ўсёх таварышаў, якія групуюцца вакол «Палескай праўды». Жыццёвы матэрыял тут велікі багаты, багаты і традыцыйны. Маладым літаратарам Палесся ўсё гэта праба выкарыстаць у сваёй творчасці з найбольшай паўнотай, каб стварыць праўдзівыя і яркія ў мастацкіх адносінах вершы і паэмы аб сацыялістычным пераўтварэнні іх роднага краю, такіх вершы і паэмы, якія-б вышлі па сваёму значэнню і цікавасці за межы вобласці.

Шмат цікавага адбылося за апошнія гады і ў Гродзенскай вобласці. У самім абласным цэнтры абудыліся і дае ўжо сваю прадукцыю тонкасукоўны камбінат, на землях Свідзіншчыны вырошчваюцца пукровыя буркі. Упершыню ў рэспубліцы Свідзінскі завод выпускае цукар. Хіба самі гэтыя факты не варты ўвагі паэтаў? А чамусьці ў вершах ніводнага радка аб гэтым (я маю на ўвазе літаратурныя гэтага года). У вобласці жывуць і працуюць такія маладыя паэты, як П. Макаль, П. Барэйка, такі вопытны літаратар.

Мяркуючы вершы студэнтаў П. Гіевіча і А. Ставера. Гурткіцы сур'ёзна і прыліпчына паставіліся да твораў сваіх таварышаў. Многа карысці дало гэтае абмеркаванне і маладым аўтарам і ўсім, хто на ім прысутнічаў.

З часу апошняга паседжання прайшоў год. Літаратурнае аб'яднанне за гэты час не абралася ніводнага разу і фактычна перастала існаваць. Варта было-б камісіі па рабоце з маладымі аўтарамі пры Саюзе савецкіх пісьменнікаў Беларусі не толькі пацікавіцца работай літаб'яднання, але і ажыццявіць яго работу.

Мя павінны ўсё-ж сказаць, што многае з надрукаванага ў літаратурных старонках яшчэ вельмі нізкай мастацкай якасці, вельмі мізэрнае па сваёй думкай. Для прыкладу возьмем хоць-бы верш І. Юшчанкі «В колхозной кузнице», надрукаваны ў літаратурнай «Гродзенскай праўды» 24 лістапада 1952 года. Вось аб чым расказваецца ў вершы: вясна, раніца, свеціць сонца. «Наковалня. Вся аркавальная золотым блесит огнём», «искры брызжут из-под молота», «кузнец кричит среди грохота: — Куй, покуда горячо!» Пасля такой агучальнай карціны ідуць радкі:

Болт готов, и мастер фартуком
Вытирает пот с лица.
И тепло от солнца жаркого
На душе у кузнеца.
Не заметишь, как распутица
На полях размесит снег.
Всё уже в колхозной кузнице
Подготовлено к весне.

Болт готов, и мастер фартуком
Вытирает пот с лица.
И тепло от солнца жаркого
На душе у кузнеца.
Не заметишь, как распутица
На полях размесит снег.
Всё уже в колхозной кузнице
Подготовлено к весне.

З пачуццём неспакойнага чалавека, які да ўсяго мае адносіны, напісаны П. Макалем верш «Мае канікулы».

Найбольшую колькасць літаратурных старонак вывусціла бабруйскай абласная газета «Советская Радзіма». Адуваецца, што рэдакцыя трымае сувязь з многімі пачынаючымі аўтарамі і падтрымлівае іх творчы пачынальні. Даволі часта тут друкуецца М. Смагаровіч, А. Брухавіч, П. Пабаў, Д. Гусараў. Але калі больш уважліва прыгледзецца да надрукаваных матэрыялаў і параўнаць іх з тым багатым жыццём, якім жыве вобласць, дык стане зусім відавочным, наколькі паэты ў сваёй рабоце астываюць ад жыцця сваіх герояў. Пасля выхату на экраны дакументальнага фільма «Балгас «Рассвет»» бадай не знойдзем у нашай краіне чалавека, які не ведаў-бы пра пудоўныя справы гэтага балгаса, пра яго старшыню тав. Арлоўскага. І сапраўды, тое, што зробілі за кароткія паспяваныя гады расветаўцы, варта не толькі добрых вершаў, а нават палых паэм. А што-ж значнага зробілі ў адлюстраванні жыцця і старанай працы расветаўцаў паэты бабруйшчыны? Амаль нічога, калі не лічыць тэкста песні аб балгасе «Рассвет», напісанай А. Гаралікам, песні, якая дзякуючы музыцы кампазітара Д. Лукаса пайшла ў калгасную мастацкую самадзейнасць. Ясна адно, што паэтычная моладзь, якая групуецца вакол газеты «Советская Радзіма», уцывае сваё тэмы і сваё матэрыялаў смялей выходзіць на шырокую літаратурную арэну. А тым часам іншыя літаратары спецыяльна прыяжджаюць у балгас «Рассвет» для вывучэння жыцця, каб на гэтым матэрыяле пісаць новыя творы.

З частую нашы маладыя пісьменнікі няўважліва ставяцца да таго цікавага, што выкалі іх адбываецца, шукаючы нейкіх асаблівых тэм для сваіх твораў падалей ад таго, што яны штодзённа бачаць сваімі вачыма, мяркуючы, мусіць, што ў другім месцы дык усё цікавейшае, чым у іх, і, добра не ведаючы таго цікавейшага, пішуць вершы ў лепшым выпадку пасрадня, а то і проста перапіваюць тое, што ўжо сказана іншымі паэтамі. А праба смялей брацца за свае, мясцовыя тэмы і вырашаць яе так, каб мясцовы матэрыял і падзеі адкрывалі новую цікавую старонку нашага савецкага жыцця.

Хай таварышы не зраўнеюць мяне, што я ўвогуле нацэляваў ўсю іх увагу толькі на мясцовыя тэмы, што аб другім ім, моў, пісьнік забараняе. Зусім не. Гаворка тут ідзе аб тым, каб паэты, якія жывуць у абласцях, не пакідалі пра-ўвагай тых велічын стваральных спраў, якія адбываюцца вакол іх, спраў, міма якіх не можа прайсці літаратар. Напісаў-жа на матэрыяле балгаса «Рассвет» М. Паслядзюк свой раман «Святло над Ліскама», хоць аўтар і не жыве ў Бабруйску. Яму удалося для вывучэння жыцця выяваць у вобласці. А чаму-ж літаратары, якія жывуць там, не змагі выкарыстаць гэты багаты матэрыял у сваёй творчасці?

Нельга сказаць, што маладыя і пачынаючыя пісьменнікі Бабруйшчыны не распарабвалі актуальных тэм нашага жыцця. Імі напісаны вершы, у якіх знайшлі вывучэнне мірнай імкненні савецкіх людзей, іх любоў да свай Радзімы, да таварыша Сталіна. Сярод вершаў варты ўвагі такія, як «Партрэт» А. Сячэ, «Старшыня» Д. Гусарава, «На руцэ» М. Смагаровіча, «Правады» Л. Юшчанка. Яны цікавыя на сваёй думцы, хоць вырваліся яшчэ не ў зусім дасканалай форме.

Асаблівую ўвагу ўсім паэтам, якія друкуецца ў літаратурных старонках абласных газет, праба звярнуць на якасць сваіх твораў.

Мы павінны ўсё-ж сказаць, што многае з надрукаванага ў літаратурных старонках яшчэ вельмі нізкай мастацкай якасці, вельмі мізэрнае па сваёй думкай. Для прыкладу возьмем хоць-бы верш І. Юшчанкі «В колхозной кузнице», надрукаваны ў літаратурнай «Гродзенскай праўды» 24 лістапада 1952 года. Вось аб чым расказваецца ў вершы: вясна, раніца, свеціць сонца. «Наковалня. Вся аркавальная золотым блесит огнём», «искры брызжут из-под молота», «кузнец кричит среди грохота: — Куй, покуда горячо!» Пасля такой агучальнай карціны ідуць радкі:

Болт готов, и мастер фартуком
Вытирает пот с лица.
И тепло от солнца жаркого
На душе у кузнеца.
Не заметишь, как распутица
На полях размесит снег.
Всё уже в колхозной кузнице
Подготовлено к весне.

Аўтар хоча ўпаўняць чытача, што ўжо ўсё ў калгаснай кузні падрыхтавана да вясны, а чытач гэтаму не верыць. Чытачу хутчэй за ўсё застаецца сказаць, што да вясны калгасныя кавалі зусім не падрыхтаваліся. Чаму? А таму, што яны на волі аўтара зробілі толькі адзін болт, а гэтага, як вядома, мала для таго, каб заявіць, што яны ўсё зробілі, каб у поўнай гадоўнасці сустраць вясну. Мусіць у калгасе яны павінны былі зрабіць значна большую работу. Як бачыце, мастацкага твора ў аўтара не атрымалася.

Часамі друкуецца вершы, у якіх як іх ні чытаць, ніяк не зразумееш, што-ж хацеў сказаць аўтар. Паэзія, аб якіх гаворыцца ў такіх творах, нічым не абгрунтавана.

У літаратурнай бабруйскай абласной газет «Советская Радзіма» ад 24 жніўня надрукаваны верш А. Новіка «Мірная сторона». Вось яго амест, калі пераклазеце яго прозавай: мы стаім на гары, адуць відэа мірнай краіна, у воладе жыты, паласа дубоў па шкылы. І потым: мы ідзем роснімі лугамі за раку, з намі наш наставнік, і мы спляваем. У полі залатым надобраем кветка, а ў дзеце жадуоў і грывоў, потым будзем слухаць апавяданні рыбака. І заключная строфа:

А как бросишь взором,
Нам вокруг видны
Мирные просторы
Дорогой страны.

Што да чаго тут — цяжка разабрацца. Ужываючы пытанні: чаго мы стаім на гары? Чаму паласа дубоў за шкылы? Чаго мы ідзем за раку? Чаго з намі наставнік? І нарэшце — хто-ж гэта такі «мы», і што ўсім напісаным хацеў сказаць аўтар? На ўсе гэтыя пытанні ў вершы адказу не знойдзеце. Ды і ўвогуле верша з паўнай думкай не атрымалася. Ясна, што такі «творы» друкаваць не варта. Яны не даюць ніякай карысці чытачам і шкодзяць самому аўтару, бо прымуцаюць яго да неспадзяваных адносін да свай працы.

Можна было-б прывесці нямада прыкладаў паэтычнага браку як у вырашэнні тэм, так і ў мове. Многія літаратурныя агрэхі ідуць ад аўтарскай навоптынасці, ад няўмення самакрытычна ацэньваць сваю работу. Усё разам узятае гаворыць аб неабходнасці сур'ёзна заняцца павышэннем літаратурнай якасці, стала валадаць літаратурную вучобу ў аб'яднанніх пры абласных газетах, прыягнуўшы да гэтай справы выкладчыкаў літаратуры сярэдняй і вышэйшай навучальных устаноў.

Варта папярэдаць пачынаючых аўтараў ад агучальнага апісальнасці і ад напісання вершаў, у якіх адсутнічаюць сапраўдны чалавечы пачуцці, адсутнічае вобразнае вырашэнне тэмы. Не шкодзіла-б, каб літаратурныя аб'яднанні валадалі на месцах калектыўнае абмеркаванне работ, у якіх шырока разгледжваюцца пытанні пісьменніцкага майстэрства, і ў прыватнасці валадзі-б абмеркаванне такой кнігі, як кніга М. Ісакоўскага «Аб паэтычным майстэрстве».

Для маладых пісьменнікаў, які і для ўсёх літаратураў, павінна быць ясна адно: праба глыбей вывучаць жыццё, вастомна павышаць свай майстэрства, каб даць сапоўнаму чытачу творы, вартыя нашага вялікага народа.

Ленінград, У Рускім музеі адкрываецца выстаўка ленінградскіх мастакоў. На задняку ля скульптуры В. Г. Бялінскага работы мастака А. Н. Калодкіна. Фота В. Калусціна і Н. Науменкава. (Фотакроніка ТАСС).

У Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР

Абмеркаванне рамана „Блізкі час“

І. Шамякін надаўна закончыў свой новы раман «Блізкі час» — аб пасляваеннай калгаснай вёсцы. Значнае месца ў рамане адыдзена партыйнай арганізацыі, яе рабоце па выхаванні людзей, пераадыдзена рэштка старога ў іх мастацы.

Гэтымі днямі адбылося абмеркаванне рамана на секцыі прозы.

Дакладчык М. Паслядзюк адзначыў, што новы раман І. Шамякіна «Блізкі час», які і яго першы раман «Глыбокая пільна», а'з'яўляецца значным дасягненнем пісьменніка і будзе карыстацца поспехам у чытача. Аўтару ўдалося вобразна выказаць калгаснін Машы Кашушу, якая вырастае да старшынні калгаса, ініцыятыўнага калгаснага кіраўніка Васіля Лазавенкі, сакратара партыйнай арганізацыі Ладзініна. Мешу удаўся пісьменніку вобраз Максіма Лескаўна. Ён мала паказаны ў рамане, і таму слаба верыцца ў яго перавышанасць.

Аб станаўчых якасцях рамана гаварылі ў сваё выступленні У. Я. Барнаў, У. Шахавец. Глыбокае пранікненне ў жыццё, умелнае цікавае расказваць аб значнай і умела будаванні твор, добра вышліся галоўнымі героямі (за выключэннем тако-ж Максіма Лескаўна) — вольш што характарыстычныя новы раман І. Шамякіна.

Даўшы добрую ацэнку новаму твору пісьменніка, Я. Барнаў, М. Ткачоў, Т. Хадкевіч, А. Булакоўскі, І. Грамовіч у сваё выступленні звярнулі ўвагу на значныя недахопы, якія ў далейшай рабоце над раманам аўтару трэба выправіць. У прыватнасці ўказвалася на тое, што не ўсё валадзіны героўмі псіхалагічна абгрунтаваны, павольнымі былі іхныя сэрцы гучаць прымяжана, слаба вышліся партрэтныя характарыстыкі героўў.

Амаль усё выступаючыя ўказвалі на неапаважанасці і недарэваліную супярэчлівасць вобраза Максіма Лескаўна.

Пытанню мовы рамана было прысвечана выступленне Р. Шкрабы. Мова ў І. Шамякіна стала лепшай, індывідуалізаванай. Аднак трапляюцца яшчэ і літаратурныя штаны, аўтар часамі ўжывае словы, не ўласцівыя беларускай мове.

Кніга па старажытнай беларускай літаратуры

У Дзяржаўным выдавецтве БССР вышла з друку кніга прафесара М. К. Дабрыніна «Беларуская літаратура. Старажытны перыяд». Гэта першы спроба ў нашым літаратуразнаўстве даць сістэматычны курс беларускай старажытнай літаратуры.

Нядаўна камісіі па крытыцы Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР абмеркавала работу М. К. Дабрыніна.

Дакладчык В. Вольскі і выступіўшыя ў спрычых А. Семановіч, А. Есакоў, Я. Шароўскі, Д. Паўліч, В. Барысенка станаўча аданілі кнігу «Беларуская літаратура», якая з'яўляецца добрым навуковым да студэнтаў, настаўнікаў і вучэбства. Развіццё беларускай старажытнай літаратуры праф. Дабрынін разглядае на шырокім гістарычным фоне, у сувязі з рускай і украінскай літаратурамі. Аўтар імпікцыя звязвае літаратуру з фальклорам, паказвае іх уземаўнаўнаў. Асноўныя палажэнні і праблемы, узятыя ў кнізе, не выкаліваюць прарэчэнняў.

Пры абмеркаванні аўтару работы былі выказаны і асобныя крытычныя заувагі. Неабходна ўдакладніць перыядычнае беларускай літаратуры. Аўтар пераважна мала месца, у параўнанні з іншымі дзеямі старажытнай беларускай культуры, адводзіць такім пісьменнікам, як Ф. Скарына, С. Будны, В. Ціцінскі. Патрабуе паглыбленага раздзел аб гісторыі нашага тэатра. Не заўбоды даецца аўтару крытычна ацэнка бібліяграфіі па старажытнай беларускай літаратуры.

Выкалікае адзіўленне, гаварылі ўдзельнікі абмеркавання, што пераклад кнігі прафесара М. Дабрыніна на беларускую мову быў даручаны некаваліфікаванаму перакладчыку І. Абеняіну, які яўна не справіўся з работай.

М. ВАДАНОСАЎ.

Апавяданне ў абласной газеце

У той час, калі вершы на старонках абласных газет друкуецца параўнаўча часта, дык з апавяданнямі справа абстаіць значна горш. Звычайна, і то не заўсёды, яны змяшчаюцца ў літаратурнай старонцы. Але наколькі літаратурныя старонкі ў абласных газетах з'яўляюцца рэдка — раз у тры-чатыры месяцы, — дык і апавяданне трапляе ў газету ад выпадку да выпадку.

Развіццё-ж такога жанра, як апавяданне, мае вялікае значэнне ў справе выхавання нашых маладых літаратурных мадэраў.

Думка, якую мы часам яшчэ можам пачуць, аб тым, што газетнае апавяданне — гэта не літаратура, напярваляна. Апавяданне ёсць мастацкі твор, незалежна ад таго, дзе ён надрукаваны і якіх ён памеру.

Развіццё-ж такога жанра, як апавяданне, мае вялікае значэнне ў справе выхавання нашых маладых літаратурных мадэраў.

Думка, якую мы часам яшчэ можам пачуць, аб тым, што газетнае апавяданне — гэта не літаратура, напярваляна. Апавяданне ёсць мастацкі твор, незалежна ад таго, дзе ён надрукаваны і якіх ён памеру.

Значная колькасць, калі не большасць савецкіх пісьменнікаў, якія пачалі пісаць у дваццятых, трыццятых, саракавых гадах, прышла ў літаратуру з газет і перац газету. Для прыкладу можна назваць таго вядомага майстра беларускай прозы, як Міхась Лынькоў — колішні рэдактар бабруйскай газеты «Камуніст». Другі вядомы беларускі праізік Эдуард Самуілавіч пачаў сваю літаратурную дзейнасць на старонках полацкай акруговай газеты.

Першыя варыянты такіх, напрыклад, добра вядомых п'яер чытачу апавяданняў Э. Самуілавіча, як «Палаўнічае шчасце» і «Русалачыны сцяжкі» былі надрукаваны ў газеце.

Ды і ў многіх пісьменнікаў маладзёйшага пакалення такі-ж шлях у літаратуру. Кіраўнікі літаб'яднанняў павінны памятаць пра гэта і арыентаваць літаратурную моладзь і асабліва тых, хто працуе ў каліне прозы, на актыўны ўдзея ў газеце.

Перагортваючы старонкі абласных газет і не знаходзячы ў іх літаратурных матэрыялаў, міжволі думаец: наўжо ў нас так мала пішучы? Не, пішучы якраз не мала. І ў рэдакцыі рэспубліканскай газет і часопісаў, і ў Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР — у літкансультацыі, і — няма сумнення — у рэдакцыі абласных газет шлюць шмат матэрыялаў, уключаючы і апавяданні.

З маладых праізікаў, якія працуюць у абласцях і творы якіх — апавяданні і мастацкія нарысы — час-ад-часу друкуецца ў газетах, праба назваць П. Шахавічова, Я. Тарасова, М. Сідаровіча — з Магілёва, А. Савіцкага, М. Варатынава, В. Ястрабова — з Полацка, А. Аляксеева, П. Валаткоўіча, К. Санкевіча — з Бабруйска, Я. Калоза, П. Чарных, А. Сяргеева — з Баранавіч. Ёсць здольныя таварышы і ў іншых абласцях.

Некаторыя з іх ужо выступалі і ў рэспубліканскім друку, а некаторыя надрукавалі ўсёго па апавяданні ці па нарысу. Але факт, што людзі, якія спрабуюць свае сілы ў мастацкай прозе, у нас ёсць, колькасць іх павялічваецца, і абласныя літаратурныя аб'яднанні могуць шмат зрабіць у гэтым напрамку ім.

Такая форма творчай дзейнасці, як калектыўнае абмеркаванне твораў на сходах літаб'яднанняў, кансультацый іх у рэдакцыях, дзе звычайна працуюць кіраўнікі аб'яднанняў, праба лічыць найбольш падыдзальнай.

Часцей, чым другія газеты, адводзіць месца апавяданням і мастацкім нарысам бабруйскай абласная газета «Советская Радзіма». Тут сістэматычна друкуецца нарысы пра людзей калгаснай вёсцы, пра перадавых вытворчых, час-ад-часу змяшчаюцца літаратурныя старонкі.

З літаратурных матэрыялаў, надрукаваных у гэтай газеце ў апошні час, звяртае на себе ўвагу апавяданне «Жалудзі» А. Аляксеева. Яно прысвечана калгасным дзеям, якія імкнуцца ўнесці свой уклад у дзівікі пераўтварэнні, што адбываюцца

у нашай краіне. У невялікім апавяданні аўтар паставіў і вырашыў і пытанні, якія з'яўляюцца ў нашай краіне. У невялікім апавяданні аўтар паставіў і вырашыў і пытанні, якія з'яўляюцца ў нашай краіне.

Тарас ХАДКЕВІЧ.

Другое нараджэнне

Увага, з якой глядач сустрае акраінаваную камедыю Янікі Купалы «Паўлінка», сведчыць аб тым, наколькі свечасова з'явілася яна на экране. Гледзячы нават самых аддаленых раёнаў убацкі класічны твор беларускай драматургіі ў выкананні лепшых актараў рэспублікі.

Экранізацыя «Паўлінкі» мае і прычому цікавасць: яна паказала камедыю ў новай якасці ў параўнанні са спектаклем тэатра імя Янікі Купалы.

Такім чынам мы з'яўляемся сведкамі другога нараджэння гэтага спячанага твора.

У вызначэнні жанру п'есы тэатр і кіно сталі на адвольную пазіцыю, накіраваныя ў ёй камедыі і элементы. Аднак у падыходзе да раскрыцця тэмы п'есы творчыя шляхі кіно і тэатра некалькі разоў змяніліся. Калі тэатр у спектаклі «Паўлінка» шырока скарыставаў тэатральную ўмоўнасць, упрыгожваючы мастацка афармленае спектакля багата арнаментаванымі асцэнамі, аркамі, стылізаванай вопраткай і рэжысёрамі, то кінарэжысёр, наадварот, імкнецца вытрымаць усю пастаноўку ў строга рэалістычным плане, наблізіць яе да жыцця. Гэта прыкметна не толькі ў дэкарацыях і вопратцы, але і галоўным чынам у выкананні ролей, у тым ліку ролі Паўлінкі.

Актрыца Л. Драздова, выконваючы ролі Паўлінкі, у кінаспектаклі імкнецца глыбока раскрыць яе сацыяльную драму, узмааадносін з людзьмі, яе настолькі імкненне да свабоды і шчасця. Вобраз Паўлінкі развіваецца ва ўсё нарастаючай сіле пратэсту супраць коснасці і самавольства бацькі. Добра падкрэслены артысцкі рост свядомасці гераіні пад уплывам рэвалюцыйнага Якіма Сарокі. Разам з Якімам Паўлінка абараняе сваю чалавечую годнасць і незалежнасць. Гэтыя вельмі цікавыя элементы развіцця характару Паўлінкі выразна выяўлены артысткай. Паўлінка-Драздова поўна маюцца і радасна адчувае жыццё. Вельмі чула перадае артыстка лірычныя нахлынуўшы да Якіма, заміжванне прыроды і песьняй.

Вобраз Паўлінкі на экране захлапае сваёй шчырасцю і псіхалагічна ясным мажонкам. Гэта — бясспрэчна значнае творчае дасягненне маладой артысткі, якое вельмі сурова папсуе кінаспектакль.

Роль выскога пастаўніка Якіма Сарокі выконвае артыст Ул. Курчовіч. Ён стварае вобраз прывабнага юнака. На жаль, літаратурны матэрыял не дае магчымасці шырока паказаць вобраз Якіма Сарокі ў дзеянні, яго рэвалюцыйную работу. Аднак у п'есе ў асобных месцах вельмі выразна паказана, як Сарока ўплывае на свядомасць Паўлінкі, тамачыць ёй супрацьпачыненні жыцця і наўхільнасць яго рэвалюцыйнага пераўтварэння. Глядач верыць у тое, што Якім здольны на барацьбу і рэвалюцыйную дзейнасць.

Для правільнага ідэйнага вырашэння «Паўлінкі» вельмі важна, як трактуецца ролі выскога. Звычайна вобраз выскога ў тэатры надаваўся ў вядоўным плане. З яго пацімаюцца ўсе іншыя персанажы спектакля і ён сам з усіх іх стараецца апраўдаць сваю мінушую дурна, пустабраха і фанабэлізнага шляхцюка. Актрыца часта даводзіць яго рысы да гіпербалічных памераў і злоўжывае гротэскам. У пастаноўцы тэатра імя Янікі Купалы і ў кінаспектаклі Б. Платонаў, які выконвае ролі выскога, інакш трактуе гэты вобраз. Платонаў, бачыць у выскоўскім у першую чаргу хітрага хіўца. Ён ведае, чым можна ўздзейнічаць на выскоўцаў.

* «Паўлінка». Фільм-спектакль. Сцэнарый п'есы М. Лужаніна. Рэжысёр А. Заркі, апэратар А. Пінцбург, мастак А. Ганкін. Вытворчасць студыі «Беларусьфільм», 1952 г.

Спектакль «Паўлінка» на экране.

які ўплывае на бацьку Паўлінкі, каб атрымаць яго згоду на шлюб дачкі.

Выскоўскі расправаў праўны план свайго з'яўлення ў дом дзючыні і выконвае яго з выключнай дакладнасцю.

... Не шыняючыся на парозе хаты, ён ідзе на яе сярэдзіну, каб усім прысутным было відавочна, хто прышоў да іх. Не глядзячы ні на каго, павольна здымае пальчаткі, кідае іх у картуз, які разам з парасонам перадае здзіўленаму яго пыхай Крыніцкаму. Галочы ён сам нясе праз усю хату, як асабліва важную пануючы рэч, і ставіць іх на відны месцы. Выскоўскі яшчэ некаторы час любіцца сабою ў дзючка, і толькі закончыўшы ўвесь гэты «панскі рытуал», паказаўшы ўсім свае «панскія манеры», ён падымае вочы на прысутных, нібы толькі што заўважыў іх, і правярае, якое ўсё гэта зрабіла ўражанне.

Манеры і паводзіны выскоўскага павіны паказаць Крыніцкім, што ён ашчаслівіў іх сваім сватаўствам, а ўсе прысутныя павіны ўбачыць і пераканацца, што яны ніяк не могуць і думаць нават аб якім-бы там ні было суперніцтве з ім.

У выкананні ролі ўносіцца той сатырычны эстэт, які найбольш глыбока паказаў выскоўскага ў яго шляхцюка хіўнасці. Сакрат поспеху Б. Платонава ў гэтай ролі ў тым, што ён выконвае яе надвычай рэалістычна. Паказвае выскоўскі Паўлінцы новамоадны танам альбо спявае рамансы, ён цвёрда ўшэўны ў тым, што ўсё гэта не можа не спадабацца нявесце.

Ярка камедыінасіці дасягае Платонаў у канцы фільма.

Глядач на працягу ўсяго фільма глыбока ўспрымае сакавіты купалаўскі гумар, сапраўдную народную мудрасць і сатыру. Актрыца данесла да глядача гумар, якія вобразы купалаўскай камедыі. Удзіваючы асабліваці кінапаказу, артысты Г. Лебаў (Шустаровіч), Ул. Дзядюшка (Крыніцкі), В. Пола (Агата) і Л. Рэжысёр (Альжбета) больш стрымана карыстаюцца асцэнамі і сродкамі выразнасці. Аднак на экране яны ад гэтага не страцілі ні свайго

камедыінасіці, ні жыццёвай дакладнасці персанажаў.

Усе яны ствараюць на экране атмасферу коснасці асцэнавой шалхаты.

З усім правільна робіць кінарэжысёр, калі раскоўвае рамкі дома Крыніцкіх і выносіць дзю на двор, на кірмаш, на дарогу.

У кадрах на кірмашы, на вечарыні ў хаце Паўлінкі паказаны народныя масы. Аднак тут мала тыповых, запамінальных эпізодаў і паасобных фігур, вельмі многа выпадковых выканаўцаў, якія не ствараюць яркіх народных сцэн.

Задача кожнай камедыі, у тым ліку ў кінакамедыі, — знайсці і выявіць такія падзеі ў жыцці, у якіх-бы выкрываліся яго супярэчнасці і пратэсты барацьбы і перамогі новага над старым, у якіх-бы найбольш поўна і натуральна раскрыліся чалавечыя характары. Нам думаецца, што камедыя «Паўлінка» амаль цалкам аднавадае гэтай задачы, і ў гэтым вялікая заслуга таленавітых артыстаў тэатра імя Янікі Купалы і рэжысёра кінаспектакля, якія зрабілі дапамагчы акторм данесці да глядача іх высокае майстэрства.

Пастаноўка фільма-спектакля — справа не менш складаная, чым работа над звычайным мастацкім фільмам, бо, працуючы над кінаспектаклем, рэжысёр даводзіцца мець справу з матэрыялам асабліва якасці, які патрабуе вельмі ўважлівых да сабе адносін, бо спектакль ужо значны час існуе і мае шэрую аэдыку.

Высокае апэратарскае майстэрства відаць у кожным кадры і асабліва — у кадрах псіхалагічнага раскрыцця вобраза Паўлінкі.

Міністэрству кінематаграфіі трэба звярнуць увагу на тое, як дэманструецца фільм у сталічным кінаатэатры «Першы», дзе паказваецца тэхнічна надобракасны экзэмпляр фільма. Адбываюцца разрывы ленты, часам выпадаюць пэлыя сказы, а вымаўленне актараў настолькі невыразнае, што добрую трэцю частку фільма наогул не чуваць.

Беларуская кінематаграфія дамаглася значнага поспеху ў пастаноўцы кінаспектакля «Паўлінка», адкрыўшы ім новую старонку ў сваім творчым развіцці.

Я. РАМАНОВІЧ.

Кадр з фільма-спектакля «Паўлінка»

Віцебскія мастакі

На трэцяй абласной выстаўцы

Радасным фактам у культурным жыцці Віцебска з'явілася трэцяя абласная мастацкая выстаўка.

У ёй з'явіліся пачынаючы і асобныя ўдзельнікі трэцяй выстаўкі па сваім ідэйнаму і мастацкаму ўзроўню стаць ніжэй, чым мінулага года. Наглядчыцы на вялікую колькасць эканітатаў (сто работ пры вялікай колькасці ўдзельнікаў), выстаўны ўласціва электычнасць. Асобныя ўдзельнікі творы гудыліваці ў мнстве народных. Ніжкі іліны і таматычны ўзровень выстаўкі сведчыць аб адставанні нашых мастакоў ад жыцця.

Большасць удзельнікаў выстаўкі паказала мнства эпізодаў, асцява і старыя творы двух-трохгадовай даўнасці. Мастак П. Явіч выстаўіў даўно знаёмы, глыбока псіхалагічны і добрай жывапіснай якасці партрэт артыста М. Зведзатоўва. Цікавы яго асцява «Дзючына ў сіні» і невадзікі «Зімовы пейзаж». А затым ідуць «Кветкі» і «Садзіна» ў розных варыянтах, напісаныя на сярэднім узроўні, невыразны партрэт Героя Савецкага Саюза Шмырова, недакладны партрэт артыста А. Трусы і пэзажыяны партрэт артыста А. Ільінскага. Гэтыя апошнія работы нічога не даюць да творчасці Явіча, а сведчаць аб непрацаваўнасці да сабе гэтага таленавітага мастака, які працуе ніжэй сваім магчымасцям.

Пейзажысту А. Каржанеўскаму ўдзельні-

ва вострае адчуванне прыроды, у якой адлюстравана чалавечая стваральная праца. Такія «Прыстані», «Заходняя Дзвіна», «На Лучасе» і іншыя эпіды. У яго пейзажах багата настрою, тонкае паучуццё колеру і святла, добрая тэхніка пэісма. Але Каржанеўскі становіцца з усім бездапаможным, калі спрабуе паказаць на сваіх палотнах жыццё чалавека. Работы, прысвечаныя дыянавому камінату, па-прыжываюць гэтую думку. Асноўнае ў іх — гэта любаванне дыянамі. За дыянамі не відаць іх стваральнікаў — людзей працы, пераважных станаўцаў вытворчасці. Праўда, гэтыя работы — пачатак творчай перабудовы мастака, навароту яго да новых тэм. Магчыма, што будучае прынесе лепшыя вынікі, а пакуль А. Каржанеўскі мае патрабу ў актыўнай дыянаме і сурова, справядлівай крытыцы.

В. Дзючыну ў яго спроба паказаць людзей працы ўласціва такіх-ж недахопы, як і А. Каржанеўскаму. Карціны аб працоўных сферах віцебскіх работніц зроблены ў цікавай манеры. Аднак яны сведчаць больш аб добрым гусце, вопыце і веданні мастаком тэхнікі жывапісу, чым аб глыбокім пранікненні ва ўласабяжыя матэрыялы. Людзі на карцінах Дзючына маларэальныя. На значным узроўні напісаны ім пейзажы, выкананы ў высокароднай гме, з тонкім настрем і майстэрствам.

Свежасцю вызначаецца партрэт арт.

Я. Радзюўскай — работа мастака А. Дукельскай. Праўда, хачелася-б тут большай жывапіснай дакладнасці і закончанасці ў малюнку.

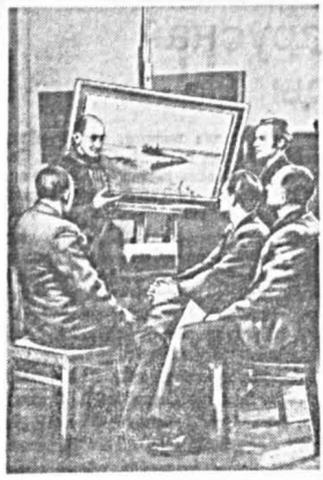
Вялікае тэматычнае палатно В. Бухарава «Допыт Зой Касмадзеўскай» задумана маштабна. Яно вызначаецца сапраўдным драматызмам, добрай кампазіцыяй, цікавае па колеру. У рэалістычнай манеры, цёпла напісана Зоя. Вобразы-ж немаў — нібы з карціны другога мастака. Іншы карыктурныя, пазабаваны жыццёва падабенства. Гэта знайме каштоўнасць карціны. А шкада! «Допыт Зой Касмадзеўскай» — адзіна на выстаўцы сапраўдна вялікая віцебскія мастакоў на вялікую сучасную тэму, зьяўка, на жаль, равізаваная без дастатковага ўмення і патрабаўнасці.

Апрача гэтай карціны, Бухаравым выстаўлены майстэрскі эпіды «Дзючынка» і добры партрэт Героя Савецкай Аччын Працы Макарава, які сведчаць аб тым, што пры больш крытычных адносін да сабе і павышэнні агульнай і жывапіснай культуры мастак можа працаваць значна лепш.

Астатнія работы знаходзяцца на сярэднім прафесійным узроўні.

Справаздачная выстаўка дае права зрабіць вывад, што многія віцебскія мастакі схільны да сузірання прыроды і праходзяць міма сваёй галоўнай тэмы: адлюстравання ў мастацтве савецкага чалавека, характара яго духоўнага свету і працоўных падвігаў.

Трэба меркаваць, што вынікі выстаўкі прымусяць нашых мастакоў задумацца над сваёй далейшай работай, над неабходнасцю павышэння ідэйнасці і майстэрства сваіх твораў.

Мастакі Гомеля дзейна рыхтуюцца да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. Член Саюза савецкіх мастакоў В. Звінаградскі напісаў карціну «Земнарад на рацэ Сожа».

На адмыку: група гомельскіх мастакоў абмеркоўвае карціну В. Звінаградскага.

Фота Н. Дзюрына. (Фотарэлізак БЕЛТА).

У Магілёўскай вобласці

НАРОДНАЕ МАСТАЦТВА

У Магілёўскім краязнаўчым музеі адкрылася абласная выстаўка народнага выяўленчага і прыкладнага мастацтва. На выстаўцы прадстаўлена каля 500 экспанатаў жывапісу, мастацтва, вышывкі, лепкі, разьбы па дрэву, графікі, мазаікі і г. д. Многа работ прысвечана В. І. Леніну і І. В. Сталіну. Заслужанай увагай наведвальнікаў карыстаюцца бар'ельф з гіпсу «Слава стваральнікам БССР», выкананы Н. Васіленка, карціна В. Панамарова «Вялікі стваральнік», работа галаснікца з Бялыніцкага раёна В. Хрушова «Бюст І. В. Сталіна» (разьба па дрэву), вышывка галадзю М. Клячко «Сталін у Туруханскай ссылцы» і іншы.

ЛІТАРАТУРНА-МУЗЫЧНЫ КОНКУРС

Магілёўскі абласны Дом народнай творчасці, рэдакцыя газеты «За Радзіму» і абласное літаратурнае аб'яднанне правялі конкурс на стварэнне тэкста пьесы, частушкі (і музыкі да іх), верша, кароткага апавядання, нарыса і аднаактавай п'есы, якія адлюстравалі б нашу савецкую рэальнасць, жыццё і быт працоўных Магілёўскай вобласці.

Прадстаўлена 8 апавяданняў, 3 аднаактавыя п'есы, адзін нарыс, 17 музычных твораў, 98 чалавек прыслала 300 вершаў і частушак.

САМАДЗЕЙНАСЦЬ ВЫХАВАНЦАУ ЧЫГУНАЧНАГА ВУЧЫЛІШЧА

У гуртках мастацкай самадзейнасці чыгуначнага вучылішча № 5 займаецца 170 вучняў. Тут працуюць літаратурны, драматычны, танцавальны і харавы гурткі, створаны духавы аркестр. Надаўна ў вучылішчы арганізаваўся новы гурток баяністаў. Для юных аматараў музыкі камп'юльчымі Магілёўскага музычнага вучылішча арганізаваны лекцыі па гісторыі музыкі. Калектыў мастацкай самадзейнасці рамеснікаў выступае з канцэртамі ў падшэфным калгасе «Комінтэрн» Магілёўскага раёна, у сваім клубе і іншых месцах.

В. ВАЛОДЗІН.
г. Магілёў. (Наш кар.)

Поспех беларускіх фільмаў за рубяжом

У Польшчы, Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы, Чэхаславакіі, Венгрыі, Румыніі, Албаніі, Балгарыі, Карэі, Кітаі, а таксама ў многіх другіх краінах з вялікім поспехам праходзіць беларускія фільмы «Канстанцін Заслонаў», «Народныя таленты і др., створаныя на Мінскай студыі «Беларусьфільм».

Асаблівы поспех выпавіў на фільм «Канстанцін Заслонаў». Гэты фільм з нязвычайным поспехам дэманстравалася ў Кітаі, Францыі, Албаніі, Італіі. Вядомы чэхаславацкі кінарэжысёр В. Фрыч, адзначаючы ў газеце «Прубоў» высокае майстэрства актараў і рэжысёраў, гаворыць, што гэты фільм дапамагае чэхаславацкаму народу яшчэ больш зразумець і палюбіць беларускі народ.

У газеце «Рудэ права» адзначалася, што «фільм дае глядачу ўзор самаадданага патрыятызма людзей сацыялістычнай краіны і малое іх ва ўсім маральным баганні. Фільм паказвае, — гаворыць газета, — выдучую ролю большавіцкай партыі і выхаваных ёй гордых непачасных патрыётаў».

Як паведамляе балгарская газета «Опачтвен фронт», рабочая завада «Станка Дзімітраў» у горадзе Маздрэ пасля прагляду фільма арганізавалі яго абмеркаванне.

Добрую ацэнку кінафільму даюць і другія балгарскія газеты. Так газета «Труд» піша:

«Кінафільм «Канстанцін Заслонаў» папярэджае падальшчыкаў новай сусветнай вайны аб тым, што савецкія людзі дастаткова моцныя, каб справіцца з любоўнай агрэсіяй». «Гэты фільм з'яўляецца выдатным творам беларускага савецкага кінамастацтва», — гаворыць балгарская газета «Народзен жанскі глас».

Румынская газета «Флакера Румы» ў рэдакцыйным артыкуле піша:

«Гэты фільм з'яўляецца фільмам вялікай выхавальчай важнасці і прыкладам для ўсіх працоўных ў барацьбе з пат-

пальчыкамі і падбухторшчыкамі новага крыверпаціцця».

Фільм «Канстанцін Заслонаў» цёпла прыняты карэйскімі патрыётамі. Вось што піша карэйскі партызан аб фільме: «У перыяд часовай акупацыі нашага раёна я амагаўся ў партызанскім атрадзе. Мяне на гэты шлях пакіраваў кінафільм «Канстанцін Заслонаў». Я стараўся быць такім-жа смелым і адважным, як Канстанцін Заслонаў. Наш атрад пасуціў нават адно не адзін эпізод. Мы заўсёды гаварылі адін другому перад выходам на апэрацыю: «А як-бы пасуціў у такім выпадку Канстанцін Заслонаў».

Шматлікімі кітайскі глядач таксама даў высокую ацэнку гэтаму твору беларускай кінематаграфіі.

Газета «Гуаньмінжыбао» пісала: «У фільме «Канстанцін Заслонаў» мы бачым высокі патрыятызм савецкага народа, бачым сапраўтна вялікі гераізм. Канстанцін Заслонаў верыць у свой народ, абавязваецца на яго; ён звязаны кроўнымі нішчы з рабочым класам і камуністычнай партыяй».

Многія замежныя газеты і часопісы далі разгорнутыя артыкулы, прысвечаныя беларускім фільмам. У гэтых артыкулах гаворыцца і аб фільмах, створаных беларускай кінематаграфіяй у даваенныя гады. З поспехам дэманструецца за граніцай такія даваенныя фільмы, як «Маб каханне», «Маска», «Мядзведзь», «Надзі», «Чалавек у футгалі», «Балтыцы» і многія другія, якія створаны на кінастудыі «Савецкая Беларусь».

З цікавасцю глядзяць за рубяжом дакументальныя фільмы, якія апавядаюць аб жыцці і працы беларускага народа. Зараз для дэманстрацыі на экраны многіх краін дубіруюцца каларовы дакументальныя фільмы «Савецкая Беларусь», вышучаны ў мінулым годзе студыяй «Беларусьфільм».

Я. КРУПЕНЯ.

Новая праграма ансамбля песьні і танца БВА

У дні святкавання 35-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ансамбль песьні і танца БВА (мастацкі кіраўнік і дырыжор В. Ф. Сербін) паказаў сваю новую праграму. Значнае месца ў новай праграме займае араторыя В. Сарокіна «Аляксандр Матросоў» (лібрэта В. Гур'яна).

Тэма араторыі — паказ перміручлага подзвіга Аляксандра Матросова.

Перш за ўсё трэба сказаць аб хоры ансамбля. Хормайстар М. А. Усачова і дырыжор В. Ф. Сербін многа напрацавалі, дамагаючы чыстага гучання, чоткай зладжанасці асобных груп хора, яенай дысцыпліны. Вынікі аказаліся добрыя: хор гучыць вельмі чыста, зладжана, ва ўсіх харавых эпізодах радуе выдатнай дысцыпліна. Добра гучаць харавыя эпізоды мужчын, расшучага характару — хор «У завею, у манеліцу» з першай часткі араторыі, футураваны хор «За Радзіму, за Сталіна» з трэцяй часткі, страявая песьня «Матросоў — наш аднапалчанин» з чацвёртай часткі. Асабліва ўдалася хору залучыць песьню з другой часткі — «Стройныя сосны векавыя»; цёпла і мякка гучыць песьня сацдатаў, якія перад боем думаюць аб лёсе сваёй Радзімы.

Выкананне такога буйнага твора, як араторыя «Аляксандр Матросоў», у якім гераічная задума патрабуе і гераічнай трактоўкі, паказала, што склад хора заўда абмежаваны. І калі нетаропкая, задумата песьня «Стройныя сосны векавыя», якая выконваецца ў асноўным на невялікай гучнасці, знаходзіць волюку ў сэрцах слухачоў, то такія хоры, як «У завею, у манеліцу» або «Матросоў — наш аднапалчанин», хочацца пачуць у больш моцным, магутным гучанні.

Тут негэта не закрэпіць і аркестраванай групы ансамбля (кіраўнік аркестра А. Заркоў). Нягледзячы на тое, што ў аркестры ёсць добрыя, вопытныя музыканты, яго гучанне ў сольных месцах у араторыі вылікае паучуццё прыкрасці. Асобныя групы аркестра не ўважліваваны: з чатырох дояр у аркестры іграюць тры, замест усяй групы балалаек іграе толькі адна балалайка — дыябрабас, няма трыбу. З прычыны гэтага ў месцах вялікай гучнасці ўсяго аркестра медная група зусім заглушае гучанне струнных інструментаў і баянаў.

Партыю Матросова выконвае саліст ансамбля Ю. Васілеўскі. Васілеўскаму ўдалася стварыць вобраз баястрапнага

воіна, які ахвяраваў сваім жыццём у імя Радзімы. Артыст добра спраўляецца з задамі цяжкай вакальнай партыі. Пераканаўча гучыць у яго выкананні арія з першай часткі — «Я прысягаю даў краіне роднай». Асабліва ўражанне робіць пранікнёнае вымаўленне Васілеўскім разам з хорам песьні «Стройныя сосны векавыя» з другой часткі. У цэнтральнай — трэцяй частцы араторыі ў перамяжаротным маналогу саліст дасягае вялікага драматызма. Са словамі «Я жыццё аддам, Алчына, за цябе» ён пакілае сцягу, ведучы свайго героя на подзвіг у імя шчасця народа.

Партыю камандзіра роты выконвае саліст ансамбля В. Прышчэпёнак. Трэба сказаць, што гэты вобраз напісаны кампазітарам схематычна; яго рэчтытывы і балата аб героях Сталінаграда не робяць належнага ўражання.

У новую праграму ансамбля ўключаны таксама рад песьняў і танцаў. Побач з такімі песьнямі савецкіх кампазітараў, як «Вялікаму Сталіну слава» Б. Аляксандрава і «Есць такая партыя!» А. Новікава (саліст В. Духінін), ансамбль уключыў у сваю праграму рускую народную песьню «Доль по Нінгерскай» (салісты А. Ероменка і І. Зміеў), беларускую народную песьню «З далёкіх з краёў», старажытны рускі вальс «Амурскія хвалі», украінскую песьню «Закувала та сыва азяўца» (саліст А. Клячко). Камп'юўным з'яўляецца ўключэнне ў рэпертуар ансамбля песьня краін народнай дэмакратыі. Чэхаславацкія баяны марш «Прага чакла» (напісаны Траубанам — афіцэрам Чэхаславацкага воінскага адуцця, якое амагаўся разам з савецкімі воінамі за вызваленне Чэхаславакіі) гучыць у выкананні ансамбля чотка, мужна. Пшыра і залучаюць прагучала чэшская народная песьня «Над яблыняй» (саліст Б. Малапраў).

Застаецца сказаць аб новых танцах, пастаўленых танцавальнай групай ансамбля «Беларускі танец» (пастаноўка І. Сорыкава) і асабліва салдацкі танец «На гуляні» (пастаноўка В. Скіжанко) радуюць/свежасцю, жыццерадаснасцю, малым эдалам.

Новая праграма ансамбля песьні і танца БВА — вынік упартай, ілінай работы, праробленай калектывам і яго мастацкімі кіраўніцтвам.

Л. ПАКАВА.

Першыя тэлевізары ў Беларусі

Радыеаматары Гомеля з поспехам працуюць над праблемай авышлалы

Творчая нарада па беларускай дзіцячай літаратуры

З 17-га па 20-е лістапада ў Мінску адбылася творчая нарада па беларускай дзіцячай літаратуры, скліканая па рашэнню сакратарыята Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР. У яе рабоце ўдзельнічалі пісьменнікі Масквы і Ленінграда, Украіны і Латвіі.

Нараду адкрыў пісьменнік А. Якімовіч, які коротка ахарактарызаваў стан беларускай дзіцячай літаратуры.

Затым слова ўзяў Н. Грыбачоў. Па прыкладзе слоў «Песня пра піонерскі сцяг» Э. Агніцвэт ён паказаў, што барацьба за высокую якасць твораў для дзяцей і паслядзейна не заўсёды пастроіліва. Падаць выпускаюцца лавой слаба, недарэчана, шэрыя творы. Н. Грыбачоў заклікаў удзельнікаў нарады смея і рашуча выкрывіць усе недахопы, якія перашкаджаюць плённай творчай працы беларускіх пісьменнікаў, што ішоў для дзяцей.

М. Ісакюскі спыніўся на некаторых недахопах паэмы «Аленчына школа» К. Міранкі.

З канкрэтным разбором твораў беларускіх пісьменнікаў выступілі госці і беларускія тэатралатары. Першай абмяркоўвалася паэма «Аленчына школа». Пісьменнікі М. Прыляжэва і А. Кардашова гаварылі аб тым, што паэма хваліць чытача, хапае паэтычнасць многіх месцін. Застаюцца сюжэт іе. Але ў паэме многа агульных разважанняў і недакладнасцей у апісанні.

У абмеркаванні зборніка вершаў «Ля піонерскага кастра» Э. Агніцвэт удзельнічалі А. Куляшоў, М. Прыляжэва, А. Кардашова, А. Якімовіч, Н. Тарас і другія. Яны адзначылі, што побач з добрымі вершамі і ўдзельнічалі і паэмы Э. Агніцвэт трапілі ў декларатывныя, недарэчанае разкі і строфы. Пытаўся пабудаваны сюжэт, што адмоўна адбіваецца на агульным гукавым твора.

З разглядаў паэмы «Чантра» П. Валадкава выступіў Н. Гарулёў. Ён сказаў, што ў творы няма выразнай сюжэцкай лініі, затое многа пачынага, дугарэчанага, выпадковага. Пра героя аўтар апазанае хваліць. Бобраз індыйскага хлопчыка пааб'яднаў індывідуальных рысаў. Асабліва адчуваецца наўважліва адносіны аўтара да слова. Паэт не вывучыў жыццё, аб якім ён узяўся напісаць мастацкі твор. Надзвычай бедная рыфа яго верша. Аб гэтым гаварылі ў сваіх выступленнях А. Кардашова і М. Прыляжэва.

Аналіз зборніка апавяданняў «За сінім дэсам» Т. Хадкевіча зрабіла А. Катаўшчыкова (Ленінград). Апавяданні ў ім напісаны на розных тэм, але гэтым тэм часам не знойдзена сапраўднага мастацкага ўвасаблення. Найбольш удалым з'яўляецца апавяданне «За сінім дэсам». У ім паслядоўна паказаны перажыванні хлопчыка. Апавяданне «Новая школа» напісана невыразна, павархоўна.

На апавяданні Т. Хадкевіча спыніліся таксама М. Прыляжэва, М. Белыха і Б. Маргелюскі. Яны адзначылі, што ў творах пісьменніка сустракаюцца сапраўды паэтычныя карціны беларускай прыроды, што аўтар закрэпаў сваіх апавяданняў цікавымі тэмамі. Аднак Т. Хадкевіч іншы раз не класіфікаваў аб'екты апавядання, героі яго не падзелены індывідуальнымі рысамі.

Н. Носаў закрануў пытанне аб адзістве форм і зместу ў мастацкім творы, аб неабходнасці больш увагі аддаваць сюжэту апавядання. Недахоп многіх апавяданняў беларускіх празаікаў, у тым ліку і Т. Хадкевіча, — у рытміцы іх кампазіцыі. Напрыклад, у апавяданні «За сінім дэсам» сюжэт арманічна не вынічае з таго дзеяння, якое падае аўтар. Гэта — хутчэй невялікая сценка, замалебна. На думку Н. Носава, мова неслатворна апавядання Т. Хадкевіча мала даступна дзецям.

Разглядаючы зборнік апавяданняў «У Маскву» І. Шамякіна, Я. Брыль адзначыў, што творы, сабраныя ў гэтай кнізе, вызначаюцца займальнасцю. З гэтым згадзіліся М. Белыха, Б. Чалы і М. Прыляжэва. Усе яны гаварылі аб тым, што І. Шамякін умеў будаваць дыялог, а мова яго твораў простая і ясная. Апавяданне «Хлопчык з-за акіна» прамерна расцянута, а пакуты хлопчыка-негра не хвалюць чытача, не выклікаюць спачування, бо, па волі аўтара, ён пакінуў у бізе свайго прымятна бацьку, які зрабіў яму многа добра.

З заўвагамі аб зборніках вершаў «Галубы» і «Тры гукі» А. Вялюгіна выступілі Б. Чалы, А. Кардашова, А. Якімовіч, С. Буракоўская і Я. Брыль. Большасць вершаў паэта, казалі яны, сжогатыя, рамантычна прыўзнятыя, у іх ёсць цікавая думка. Лепшым творам А. Вялюгіна ўдзельніца ярыя паэтычнасць («Уральскі танец», «Касцёр у Разаіве», «Палац піонэраў»). Разам з тым, у паэта ёсць слабыя вершы, у якіх не адчуваецца пошукаў новага («Маленькі геалаг»), сапраўды паэтычнай ухвалююцца («Зялёная крэпасць», «Кастрычніцкі сцяг»). К. Міранка і А. Якімовіч лічылі, што А. Вялюгіна ўдалася паэма «Галубы». Аўтар па канкрэтным матэрыяле здолеў зрабіць вялікі паэтычны аб'ект, вразуміла для юнага чытача.

Аб паэме А. Бялёва «Ідзі, мой сын» гаварыла Э. Агніцвэт. Паэма, на яе думку, зацікавіла чытача, пааб'яднаў дынаміку, перагрукана непатрэбнымі апісанямі. А. Вялюгіна сказаў, што ў паэме ёсць добрыя, узнёслыя месціны. Я. Брыль звярнуў увагу прысутных на шмалюбую сувязь паэмы з народнай песняй. П. Броўка і Б. Чалы ўказалі, што А. Прызюць зрабіў вельмі няўдалы пераклад гэтага твора на рускую мову.

У абмеркаванні зборніка вершаў М. Такава для юных чытачоў удзельнічалі А. Вялюгіна, С. Буракоўская, А. Есакоў, А. Бялёвіч, Б. Чалы, А. Кардашова і А. Якімовіч. Усе яны адзначылі, што вершам М. Такава ўдзельнічае народнасць, мастацкая прыгажосць і тонкі гумар. Прыроду аўтар падае ў дэяніі, і гэта хапае дзяцей. Высокі паэтычным майстэрствам вызначаюцца яго выдатныя вершы «Журавель і Чалы», «Дуб», «Галіна і Верабей».

Б. Маргелюскі, А. Катаўшчыкова і другія разглядалі аповесць А. Аневічкіна «Саломка». Яны адзначылі, што гэты твор

мог быць значна лепшым, калі-б аўтар больш уважліва паставіўся да мовы. Зараз кніга напісана беднай мовай. Відзец, аўтару першай кнігі недастаткова дынамічна ў выдавецтве.

Н. Носаў спыніўся на пытанні, чаму дзеці ахотна чытаюць аповесць «Саломка». Ён адказаў, што творы А. Аневічкіна характэрна тое, што нехапае многім іншым творам для дзяцей, — насычанасць дзеянням, адсутнасць лішніх апісанняў. І гэта сакрэтычнае паспеху кнігі.

На зборніку апавяданняў «Самое гадоўнае» У. Краўчанкі спыніўся А. Куляшоў. Не ва ўсіх апавяданнях, сказаў ён, адчуваецца праўда жыцця. Пісьменнік умеў наіраць, знаходзіць добрыя дэталі, але не ўсе яго творы праўдзінны і пераканальны. Некаторыя апавяданні расцянжытыя. Затое кэзкі, што змешчаны ў зборніку, цікавыя.

М. Прыляжэва сказала, што здольнаму пісьменніку У. Краўчанку нестас прафесійнага ведзў і пабудове сюжэта. Аўтару не заўсёды ўдаецца па-мастакі зрабіць добра пачатае апавяданне. Становічым момантам у творчасці У. Краўчанкі з'яўляецца тое, што ён умее бачыць яркія рысы нашай сучаснасці; яго апавяданням уласціва пацупдзё гумару.

— Аповесць Гамолкі «Добры дзень, школа!», — гаворыць М. Прыляжэва, — нічога новага і свежага не дае да таго, што ўжо напісана на гэтую тэму. Галоўны героі аповесці хлопчык Косця паказваецца прамерна дыдактычна. Не ўдалася аўтару дыялогі.

Аб сур'ёзных недахопах аповесці таксама гаварылі Б. Маргелюскі, А. Катаўшчыкова, А. Якімовіч, С. Буракоўская. На становічым рысы гэтага твора ўказвалі Э. Агніцвэт, У. Шамякін, Т. Хадкевіч.

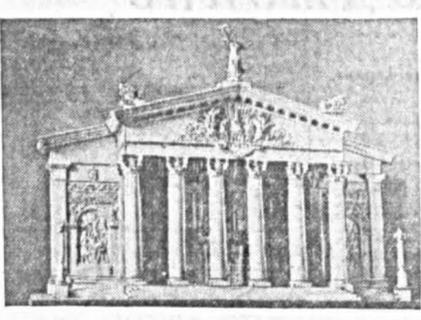
Для творчасці А. Якімовіча характэрна глыбокае веданне жыцця. Аўтару ўдасца пацупдзё гумару. Разам з тым, у пісьменніка ёсць апавяданні кампазіцыйна рыхлыя, не заўсёды ярка акрэслены іх героі. На гэта ўказвалі аўтары Б. Маргелюскі, Н. Носаў, У. Краўчанка, М. Прыляжэва, І. Сіцюць, А. Шашкоў і другія.

У абмеркаванні апавяданняў для дзяцей Яні Брыля прынялі ўдзел У. Шамякін, М. Белыха, І. Шамякін, Б. Чалы, Б. Маргелюскі, А. Кардашова, Н. Носаў, А. Якімовіч, М. Прыляжэва. Яны падкрэслілі, што аўтар праўдзінна паказвае жыццё, сапраўднаму ўласціва дэяні і ўмеў з імі размаўляць.

У заключэнне нарады выступіла М. Прыляжэва, якая адзначыла негучэнны рост беларускай дзіцячай літаратуры, актуальнасць тэматыкі твораў, напісаных для дзяцей. Адначасова яна звяртае увагу на неабходнасць пашырэння тэматыку твораў для дзяцей, павысці пісьменніцкае майстэрства.

Закрываючы нараду, П. Броўка адзначыў вялікую плённую работу, якая была праведзена тут. Народа паказала, што беларуская савецкая дзіцячая літаратура па пасляваеннай гады ўзбагацілася значнымі творамі, у яе рады прыпалі новыя таленавіты пісьменнікі.

Такім будзе тэатр у Гомелі

Па генеральнаму плану аднаўлення Гомеля ў цэнтры горада вядзецца будаўніцтва абласнога тэатра (аўтар праекта А. Тарасенка). Галоўны фасад яго з арнаментам і скульптурай на порціку звернуты на плошчу і будзе ствараць з другімі будынкамі архітэктурны ансамбль. Будынак тэатра пабудаваны працы па ўнутранай аддзельцы гомельскай будаўнічай мастацкай сцэны.

На здымку: макет фасада тэатра.

У Камітэце па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР

Недаравальная абыякавасць да рэпертуара

Камітэт па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР заслухаў паведамленні дырэктара Рускага драматычнага тэатра БССР О. Гантмана і галоўнага рэжысёра В. Фёдарова аб рабоце над дакладным рэпертуарам.

Як выветзілася, падрыхтоўка спектакляў да дэкады выдання тэатрам неадвальна. Нягледзячы на тое, што рэпертуар быў ужо ў асноўным вызначаны ў канцы красавіка і кіраўнікі калектыва мезі будучага часу для работы над ім, пакуль што падрыхтаваны толькі адзін спектакль «Варвары».

Пасля двух з паловай месяцаў рэпетыцыі «Караля Ліра» (рэжысёр В. Фёдаров) спектакль усё яшчэ не гатовы. Басюком і рэжысёр тэатр атрымае толькі ў другой палове снежня. Дзейных мер для паскарэння выканання загаду тэатрам пакуль што не прыняты.

Недаравальную абыякавасць праявілі кіраўнікі і рэжысёры да пастаноўкі твораў беларускіх драматургаў А. Маўзона і В. Палескага. П'еса «Люді на рыштванях» В. Палескага была аддана тэатру драматургам у канцы жніўня, а паказанне спектакля па гэтай п'есе мяркуецца толькі ў снежні.

Спектакль па новай п'есе А. Маўзона ў выніку бясонных пераборак яе аўтарам намечана адзінаццаці савету дэкады са спазненнем амаль на месяц супраць тэрмінаў, вызначаных для канчатковай здачы дэкадных спектакляў.

Нічога не зроблена для падрыхтоўкі дэкадных выданняў — зборніка аб тэатры, лібрэта спектакляў і плакатаў.

Удзельнікі абмеркавання звярнулі ўвагу рэжысёра тэатра на неабходнасць забяспечыць высокую майстэрства новых пастацовак і класіці такі графік рэпетыцыі, які забяспечыў-бы выхад новых спектакляў не пазней 1 студзеня 1953 года.

Камітэт па справах мастацтва педэстава і нясвоечасова дамагае тэатру ў яго творчай рабоце.

Старшыня Камітэта па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР тав. Літаравіч прызнаў правільнай крытыку ў адрас кіраўніцтва Камітэта. Камітэт прымірыўся з самазаспакоенасцю дырэктары тэатра і спеечасова не рэагаваў на сур'ёзныя хібы ў яе дзейнасці.

Тав. Літаравіч звярнуў увагу кіраўнікоў тэатра на неабходнасць рашучай перабудовы работы калектыва з тым, каб выпусціць усе спектаклі на высокім ідэйна-мастацкім узроўні.

Асабліва ўвага павінна быць аддана падрыхтоўцы спектакляў па арыгінальных новых п'есах беларускіх савецкіх драматургаў.

У абмеркаванні работы тэатра прыняла ўдзел намеснік старшыні Савета Міністраў БССР Е. І. Уралава.

Работы майстроў народнай творчасці

Дэяна рытуецца да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва майстры народнай творчасці Віцебшчыны. Свае лепшыя работы яны прадставілі на абласную выстаўку ўдзельнікаў і прыкладнога мастацтва. Тут сабралі звыш 300 экзэмпляраў. Сярод іх — скульптура «Партызаны» Д. Аламоўча, барельефы вялікіх праваднёў В. І. Леніна і І. В. Сталіна, выцесненыя з гіпсу скульптарам-самавучкаў Л. Хмяльніцкім, Імю-ж належыць скульптура «Дзесяцікласніца».

Многа месца аддана на выстаўцы жыццёваму. Запамінаюцца палотны «Генераліусы Саветаў Саюза І. В. Сталін» і «Абмеркаванне плана ГОЗАР» М. Апанчанкава, «Чытанне Стагольмскай адозвы» М. Табокова, «Дарога ў піонерскі лагер» В. Васільева, «На першмайскі свята» П. Гводзікава, «На віцебскім напрамку» і «Будаўніцтва ГЭС у калгасе «Чырвоны Кастрычнік» Лепельскага раёна» Ф. Бурцава. Сваёасаю вышчавіцца пейзажы рабочага Аршанскага ільнякомбіната А. Луіфа і настаўніка С. Іванова.

Многа работ прадставілі майстры вышыўкі і ткацтва.

З аднаго боку — лагер імперыялістаў, які рытуецца новай вайны і які неадзінаць СССР, з другога — лагер працоўнага народа, які актыўна змагаецца за сваё шчасце. Песня Сулеймана, гэтая традыцыйная форма вусна-паэтычнай творчасці, у яго вызначалася адзінайчэй жарывай разнастайнасцю. Песня ашуга была то лірычным прызнаннем або маленкім знічым апавяданнем, то памфлетам або ўрачыстым гімнам, то партрэтнай замаляўкай або аб'яднальнай характарыстыкай, то нейкім маленкам або алегарычнай казкай, то маральным навучаннем або агіткай на надзённую тэму, то пасланнем да блізкіх або ўрачыстым одай. На сутнасці, з асобных песень складаліся і паэмы Сулеймана Стальскага.

Найбольш характэрнай яго асаблівасцю ён паэта з'яўляецца тое, што ён заўсёды выступаў у сваіх творах палымным прамоўцам, сапраўдным публіцыстам. І паказалі, што, з'яўляючыся настольным грамадскім, дзяржаўным дзеячом, дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР, і выступаючым на з'ездах, нарадах, ён называў свае выступленні заканчэньняй вершамі.

Сулейман Стальскі здольны бясмерце ў бясмерці вялікай усенароднай справы, якой ён аддаў свой цудоўны патрыятычны талент. Цудоўна традыцыйна самаадданна служэнню народу-пераможцу, якая вызначыла асноўны кірунак напружана і палітычна дзейнасці Сулеймана Стальскага ў савецкую эпоху, прадаўжае развіццё і ўбагачаецца ў клітневай імяназначальнай літаратуры сацыялістычнага рэалізму.

М. ФЕЦІСАУ.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТКА.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Уладзімір АЛОУНКАУ, Аляксей БАЧЫЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Васіль БУРНОСАУ, Настася ГУБАРЭВІЧ, Ірына ЖДАНОВІЧ, Павел КАВАЛЕУ, Аляксей КУЛАНКО, Пімен ПАНЧАНКА.

Адрас рэдакцыі: г. Мінск, праспект імя Сталіна, 34. Тэлефоны: галоўнага рэдактара і намесніка галоўнага рэдактара 2-31-94, адказнага сакратара 2-32-04, аддзелаў літаратуры, мастацтва і публіцыстыкі 2-14-94, выдавецтва і бухгалтэрыі 2-54-45.

Надрукавана ў друкарні «Во славу Родины» з набору друкарні «Чырвоны друкар».

Кантата «Агні на Волзе»

19 лістапада ў Саюзе кампазітараў быў праслухана кантата «Агні на Волзе» маладога кампазітара М. Русіна (Брэст) на тэст Л. Чарнаморца і яго новае песня для хора а-капа на словы Максіма Такава «Партызанскія акапы».

Добрае ўражанне засталася ад пачатку трэцяй часткі кантаты, у якой кампазітар удаа апрацаваў волжскія частушкі. Гэта самы яркі і свежы меладычны вобраз у творы. Цікавы аркестровы ўступ. Адчуваецца наяўнасць паліфанічнага майстэрства.

Аднак кантата ў цэлым не задаволіла ўдзельнікаў абмеркавання.

Кампазітары і музыкантаў Р. Пушкі, У. Алоўнікаў, Я. Цікоці, Л. Абеліч, Р. Шырма, Г. Пітовіч, Б. Смольскі, хормайстар Э. Емяльянаў і канцэртмайстар А. Жэмер лічылі, што галоўнай прычынай няўдачы кантаты з'яўляецца вялікая бясжыццёнасць, пазаўважна думкі і сапраўднай вобразнасці тэст.

Недахопам кантаты з'яўляецца і прыніжэнне ваяцкальна-харавага спявання — асновай класічнай формы кантаты, рысы харавых партыі сімфанічна-аркестравымі эпізадамі, што разбурае адзінаства думкі твора, яго музычную драматычнасць. Ваяцкальна-харавае партыі бязжыццёвыя, невыразныя. Часам заўважваецца неадпаведнасць паміж тэстам і яго музычным увасабленнем, разнастайнасць музычнай мовы.

Добрае ўражанне пакінуў хор «Партызанскія акапы».

У тэатрах рэспублікі

Тэатры Савецкай Беларусі паказалі новыя спектаклі. «Дзяўчаты-красуні» А. Сімунова і «Іначай жыць неляга» А. Сяронова паставіў тэатр імя ЛЭСМБ у Брэсце. Рэжысёр спектакляў — А. Міронскі і Г. Волкаў.

Пінескі абласны драматычны тэатр паказаў «Таню» А. Арбузава ў паставіў галоўнага рэжысёра В. Шугава.

Спектакль «Шчасце паэта» па п'есе В. Віткі (рэжысёр-кансультант І. Сулакоў, рэжысёр П. Сушко) вылучыў Беларускім дзяржаўным драматычным тэатрам імя Яні Купалы.

У тэатры імя Яні Купалы пачаліся рэпетыцыі новай п'есы П. Віткі «Пагібель Памінева». У Пінескім тэатры закончана работа над паставіўкай п'есы О. Васільева «Зямны рай», а ў Гродзенскім рытуецца спектакль «Гэта было ў Мінску» па п'есе А. Бучара.

Тэатр імя Якуба Коласа пачаў работу над паставіўкай п'есы «Шторм» Біль-Беларускага.

Новыя кнігі

У Дзяржаўным выдавецтве БССР вышлі з друку і наступілі ў продаж наступныя кнігі:

Н. В. Гоголь, Тарас Бульба. На рускай мове. Вокладка мастака А. Волкава. Рэдактар Р. Ярош. Тыраж 150 тыс. экз., стар. 120. Цана 3 руб. 10 кап.

Пімен Панчанка. Вершы і паэмы. Рэдактар А. Бачыла. Афармленне мастака Л. Літаравіча. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 519. Цана 9 руб. 45 кап.

Антон Бялевіч. Дарогай шчасця. Вершы і паэмы. Рэдактар А. Вялюгіна. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 372. Цана 7 руб. 50 кап.

Сулейман Стальскі

Да 15-годдзя з дня смерці

Таленавіты празаік аднаго з невялікіх народаў Паўночна-Заходняга Кавказа, Сулейман Стальскі ў мінулым перанёс цяжкую долю прыгнечанай і бісправы, гэты немінуць абс працоўных розных нацыянальнасцей у перскай Расіі. Сын селяніна-бедняка з горада дагестанскага аула Атага-Сталь (адсюль і паходзіць прозвішча паэта), ён у юнацкіх год і на працягу двух дзесяцігоддзяў працаваў батраком у Дарбене, рабочым на англійскіх плантацыях у Ганджы, на будаўніцтве маста праз Сыр-Дар'ю, у дпо Самаранда і на бакініскіх нафтавых промыслах. Імю не ўдалася знайсці жаданага шчасця. Але гэтыя доўгія гады блукавання па свеце былі для яго суровай працоўнай школы, загартавалі яго характар, выпрацавалі волю да жыцця, любові да чалавечка-працаўніка, нагаснулі нявыніць да прыгнечаных інакш — старасць, мудоў, прыдажаны судзіль, купноў, чыноўнікаў. Гэтыя песні абуджалі сведчасць агульнай беднасці і былі надзейнай зброй у барацьбе за вярненне ігнайнай зброй і барацьбе за вярненне ігнайнай зброй. Так Сулейман адваў іе прыданне ашуга, песьня-імпровізацыйна. Яго пазналі працоўныя за неадзіную праўду, за вострую сатыру, за мудрае слоўна, а багаты неадзінаць і праследвалі песьня.

Калі ў краіне пачалася грамадзянская вайна, Сулейман Стальскі рашуча выступаў разам са сваім народам супраць мюсольніцкага і капіталістаў, буржуазных нацыяналістаў, беларвардзечы банд і імпэрыялістычна-агрэсіўнага, які ішлі аднаго аднаго стары неадзінаць.

Грамадзянская вайна запырталася перамогай народа. 13-га лістапада 1920 года вялікі Сталін на з'ездзе гораў аб'явіў аўтаномію Дагестанскай Савецкай Рэспублікі. Гэтую памятнасць гістарычную падзею ўхваляюцца ўсталяваць Сулейман Стальскі ў паэме «Дагестан»:

Сядзель в один горный взор
Все взоры, О, какой простор
Открылся вгору: отчину гор
Советской дала Сталін, горы.

Разам з аднаўленнем Дагестана расквітнеў і магутны, арыгнальны талент ашуга. У савецкую эпоху творчасць Сулеймана Стальскага дасягнула надзвычайнага росквіту. Патрыятычныя публічныя справы будучыні соцыялізму, ён дакладна і ясна вызначыў сваю эстэтычную пазіцыю: «Пясяр павінен перадаваць свайму народу дэнае, што ёсць у ім самім, лепшае, што ёсць у самых лепшых людзях». Палымнай любовію да краіны радзінай свабоднай працы прасякнуты ўсе найбольшыя песні і паэмы Сулеймана Стальскага апошніх год яго жыцця.

Рашучую ролю ў тым, што невядомы лат з маленькага дагестанскага аула стаў літаратурным дзеячом, вяломым усёй краіне і за яе межамі, адіраў вялікі пралетарскі пісьменнік А. М. Горкі. На 65-м годзе жыцця Сулейман упершыню прыехаў у Маскву і прыняў ўдзел у рабоце І-га Усеазавага з'езда савецкіх пісьменнікаў. А. М. Горкі па заслугах імяні цудоўны самобытны дар ашуга, назваўшы яго Га-

мерам XX стагоддзя, і заклікаў берачы «людей, достойных стварыць такі перлы наваі, якія стварае Сулейман».

Патрыятычны голас ашуга загучаў па ўсёй краіне. Песні яго, перакладзеныя на рускую мову, выклікалі вялікае захапленне ў мільяны савецкіх чытачоў. І гэта не дзіва, бо ў сваіх творах ён глыбока выказаў агульнанародныя думкі, пацупдзё і імкненні.

Заўсёды праўдзінна, выразная па зместу і форме, пазія Сулеймана Стальскага адухоўлена жыццёвымі імкненнямі савецкага патрыятызма. «Наша краіна моцная, мадала, здаровая, жандэрацкая і магутная. Гэтым захапалася я не перастаю ніколі», — гаварыў ён, нібы каменна-твёрды адну з цэнтральных тэм свайі пасляваеннай творчасці.

Вобраз Радзімы ўдзельніча паэту цудоўным кнігнецым салам, класіфікава выразнымі Леніным і Сталіным.

Дагестан, які непазнавальна змяніўся за гады савецкай улады, устаўляўся паэтам, як састаняная частка бязмежна любімай савецкай Радзімы. У песнях і паэмах Сулеймана Стальскага дадзены патрыятычны зэтані гісторыі роднай рэспублікі, барышчы да яе вызвалення, за росквіт яе эканамікі і культуры.

Тэма неварунай аднасці народаў Каўказа з вялікім рускім народам, іх баявое садружства ў барацьбе за вызваленне, за сацыялістычнае ператварэнне жыцця знайшла ў асобе Сулеймана Стальскага аднаго з палымных песьняроў.

Свае найбольшыя паэтычныя творы Сулейман Стальскі прысвяціў любімым правадзімам і геніяльным настаўнікам савецкага народа і ўсёго прагрэсывага чалавечтва — В. І. Леніну і І. В. Сталіну. Праца над іх паэтычнымі вобразамі была ў цэнтры творчай увагі ашуга. Агульнавядомая песьня Сулеймана Стальскага пра вялікага Ст